

Pap Mária

Az első mérföld

„Ha pedig valaki egy mérföldnyi útra kényszerít, menj el vele kettőre.” (Mt 5,41)

Az ókori világ egyik legnagyobb és legbefolyásosabb hatalma a Római Birodalom volt. Az akkor ismert világ nagy részét hódította meg, és a hódítással nemcsak az erőszak hatalmát vitte, hanem a római kultúrát is. E hatalmas birodalom létének és fennmaradásának egyik alapja az útszolgálat volt. A meghódított területeken rögtön elkezdődött az utak építése, amelyek a legtávolabbi, legelhagyottabb vidékeket is összekötötték a közigazgatási központokkal, és végső soron biztosították a kiterjedt birodalom megfelelő működését. A történészek szerint a Római Birodalomban több mint 50 000 mérföldnyi utat építettek, ami kb. 75 000 km-nek felel meg – amit még kimondani is sok a mai világban; hát még nálunk, ahol pár kilométer autópálya elkészítése is gond.

A római utakat minden mérföldnél ún. mérföldkő jelölte, amelyre rávésték az útirányt, figyelmeztetéseket az utasra leselkedő esetleges veszélyekről, és minden mérföldkőre azt is, hogy mekkora távolságra van Rómától. Innen ered a mai napig fennmaradt szólás, amely szerint minden út Rómába vezet.

Jézus idejében ez a római hatalom már megvetette lábát Palesztinában, és többek között egy olyan törvényt hozott, amely szerint az utazó római polgár vagy katona kényszeríthette a zsidót, hogy egy mérföldön át vigye a csomagját. A törvény szigorúan kikötötte, hogy minden zsidónak kötelessége ezt megtenni, ha megszólítják; de azt is keményen szabályozta, hogy azon az egy mérföldön túl többre nem kötelezhető.

A római mérföld ezer dupla lépés volt, vagyis a mi számításaink szerint kb. másfél kilométer. A távolság tehát nem volt igazán nagy, de annál nagyobb volt a szégyen és a megaláztatás a zsidó számára, aki a hódító hatalom képviselőjének batyuját kellett hogy cipelje.

Képzeljétek csak el: az ember végzi a ház körüli mindennapi munkáját, vagy éppen indulna valahová, vagy úton van, amikor találkozik egy „rómaival”, aki rákiált, hogy vegye a csomagot és kísérje. A parancs elől nem lehet kitérni, hiszen a törvény kötelez, bujkálni sem lehet, hiszen az életnek mennie kell tovább, járni-kelni kell, és mindig ott van a találkozás és a megaláztatás lehetősége. Mindezt odahagyva, fogcsikorgatva, megaláztatva, de menni kell.

Ezeknek az embereknek mondja Jézus, hogy „aki téged egy mérföldnyi útra kényszerít, menj el vele kettőre”. Nem elég az első mérföld keserősége a kényszer árnyékában, hanem menj el a második mérföldig is, most már önként!

Jézus lelki nagyságát mutatja ez a tanítás. Sokszor beszélünk erről a második mérföldről. Én azonban ma nem erről, hanem az első, a *kötelező* mérföldről szeretnék nektek beszélni, hiszen nem lehet a második mérföldet megtenni, ha nem tetted meg az elsőt.

Mi hát ez az első mérföld?

Ez az első mérföld: a mi emberi életünk, emberségünk feladata. Ez a mi életünk, a kötelező mérföld, amelyet megkövetelnek tőlünk, a kötelező mérföld, amely nekünk jutott. Ez a mi emberi életünkben és közösségeink életében a legkisebb közös többszörös. Ebben a kötelező mérföldben van benne, amit a család, a közösség, az egyház, az állam elvár tőlünk, ebben van benne, amit elvárhatunk és megkövetelhetünk egymástól a törvény szerint.

Törvények pedig vannak, bőven. Törvény szabályozza, ki a családtag, ki az egyházközségi tag, ki a falusfél és ki az állampolgár. Ezek a törvények pedig jogokról és kötelességekről beszélnek – családban, munkahelyen, közösségben. Jogokról, amelyek emberi és közösségi életünknek határt szabnak, és kötelességekről, amelyek mindennek értelmet adnak.

Ha mindezek függvényében megvizsgáljuk életünket, azt tapasztaljuk, hogy az emberek többsége még ezt a kötelező mérföldet sem teszi meg. Olyan korban élünk, amelyben divatossá vált jogokról beszélni, jogokat követelni, miközben „bölcse” megfélemezünk vagy hallgatunk a kötelességekről. Mindennapi életünk nagy zűrzavara éppen abból adódik, hogy családban, munkahelyen, közösségeinkben a kötelességeinket sem végezzük el. Tudjuk jól, melyek ezek a kötelességek, de lustaságból, hanyagságból, kényelemből fütyülünk rájuk.

Itt van a család... Hajdanában nemcsak a mindennapi kenyér előteremtésének kötelessége terhelte a szülőt, hanem a lélek táplálékának biztosítása is. Valamikor a szülő nemcsak arról gondoskodott, hogy meglegyen a kenyér, a ruha, hanem arról is, hogy meglegyenek azok az értelmi és lelki értékek, amelyek a gyermek életét megalapozzák. A család történetét, a rokonságot ismerni és tartani, egymást segíteni, közös bánatban-örömben összetartani természetes volt. A gyermek nevelése nem az iskolában vagy az utcán zajlott, mint manapság, hanem a családban, a rokonságban, a tágabb közösségben, és mindenki felelősséget érzett és vállalt a másikért. A becsületet, a tisztességet, a tiszteletet, a munka szeretetét már otthon megtanulta a gyermek, és nem szavakból, hanem a szülők, nagyszülők, rokonok példájából. Anyanyelvünk rejtelmait és szépségét, népünk hányatott sorsát, népdalaink panaszos vagy hamiskás üzenetét nem könyvekből,

kazettákról tanulták, hanem a mindennapi munka, a családi történetek mesélése, dallamok éneklése közben.

Hová lett mindez? Eltűnt, mint a tavalyi hó. A gyermekeket ma nem a szülők, nagyszülők nevelik, hanem az iskola, a pajtások, az utca, a televízió, a számítógép. A becsület, a tisztesség, a tiszteletadás, a munka becsülete leáldozóban van. A rokonságot nem ismerjük, így nem is tartjuk, jó, ha gyermekeink legalább a nagyszülők nevét ismerik. Munkavégzésünk hiányos és felületes, átesünk rajta, hogy minél hamarabb „letudjuk”, lehetőleg minél kevesebb erőfeszítéssel, de fenntartva a látszatot. Anyanyelvünkbe idegen szavakat és kifejezéseket keverünk, történelmünket nem ismerjük, népdalainkat nem énekeliük. Gyermekeink felnőnek *maguktól*, és ugyanúgy próbálják átügyeskedni az életet, ahogy azt a felnőttektől látják.

Itt van az egyházközség. Hajdanában a vasárnap ünnep volt, Istennek és egymásnak szentelt, áldott idő. Lehetett tavasz, nyár vagy ősz, legnagyobb dologidő, az emberek megálltak, megpihentek és hálát adtak Istennek az erőért, az életért, az áldásért. Akkor is jött eső, szél, akkor is sürgetett a munka, amit két kézzel vagy állati erővel végeztek nehézkesen és lassan, de az Úrnak szentelt napot, az ünnepnapokat hűségesen megtartották. Volt és került idő és alkalom mindenre – nem úgy, mint ma. Nemcsak a saját ház készült el, hanem Isten háza és más egyházközségi épületek is, nem drága, fizetett mesterekkel, hanem közmunkával, áldozattal, hittel és verejtékkel. Férfiak és nők, öregek és gyermekek együtt imádkoztak, együtt énekeltek a zsoltárt, és ha valaki hiányzott, azt nem a kényelem vagy más foglalatosság tartotta vissza, hanem a betegség. Milyen szép volt a távol maradót meglátogatni és azzal biztatni: „Adjon Isten részt a könyörgésből.” A családi ebéd után pedig milyen jó volt rokonokat látogatni vagy egyszerűen kiülni a kispadra, és a közösség gondjait osztani, tenni-venni. Az egyházfenntartási járulék pedig nem sötét árnyékként lebegett a fejük felett, hanem természetes kötelezettség volt, mert tudták és érezték azt, amiről ma nem akarunk tudomást venni – hogy az egyházközség a *miénk*, hogy az a pénz vagy áldozat, amit rá szánunk, azt *magunkra* szánjuk, az *nekiünk* térül meg.

Lassan már ez is a múlté. A templomban jórészt csak a nagy ünnepek alkalmával mutatjuk meg magunkat, akkor is hangsúlyozva, mekkora áldozatot hozunk, hogy ennyi időre is megálltunk mindennapi rohanásunkban. Mivel a rendszeresség hiányzik, gyermekeink sem járnak, jó, ha konfirmációkor legalább tudják, merre nyílik a templom ajtaja. Az egyházfenntartást is nehezebben akarjuk fizetni, ímmel-ámmal, mint amit nem Istennek és közösségünknek adunk, hanem – a papnak. Az őseink építette templomra és egyházi épületekre nincs idő, pénz, áldozat; adjon más!: az állam, az egyetemes egyház, teremtsen elő a pap,

elvégre az ő dolga. Hogyan is lehetne megszeretni és ragaszkodni ezekhez az épületekhez, hogyan is lehetne szellemiségüket éltetni, ha csak hébe-hóba „veszszük igénybe”?

Végül a faluközösség és a társadalom is fontosabb szerepet játszott életükben, mint ma. Bajban, örömben, munkában, segítségadásban ott volt mindenki, számon tartva nemcsak a rokonságot, de a falusfelet is, akivel együtt kell élni békességben, egyetértésben, szeretetben. Ma becsukjuk a kaput, és megkönnyebülünk, hogy kizártuk a világot, a szomszédot, a közösséget, és törődhetünk a magunk bajával.

Látjátok, kedves Testvéreim, mennyire igyekszünk ezt a kötelező mérföldet is kicsalni életünkéből és közösségeink életéből! És akkor hol van ettől még a második mérföld, amelyről Jézus beszél?

Azt mondtam: az első mérföld emberi életünk feladata. A második, amelyről Jézus beszél, az istengyermeki mivoltunk feladata lenne, de ehhez a második mérföldhöz csak nagyon kevesen jutnak el. Kevesen, mert ennek előfeltétele az a kényelmetlen első mérföld – azok a kötelességek, amelyek emberi életünk velejárói, és amelyek alól szabadulni igyekszünk.

Jézus hitt és bízott az emberben mint Isten gyermekében. Meglátta mindenki a lehetőségét ennek a második mérföldnek, amely nem a kényszerben, hanem a szeretetben gyökerezik.

Hogy nem volt felesleges és idealisztikus ez a hite, arra van bizonyíték.

Őseink nemcsak az első mérföldet tették meg, de volt hitük, szeretetük, erejük a másodikhoz is. Ha nem így lett volna, ma nem állhatnánk itt. Mi még itt vagyunk, de hogy 20–30 év múlva lesz-e, aki itt álljon, az már kérdés. Az már régen nem attól a második mérföldtől függ, hanem az elsőtől. Az elsőtől, kötelességeink vállalásától egyéni, családi és közösségi életünkben. Mert ha ezeket a kötelességeket tisztességesen vállaljuk és elvégezzük, talán megértjük és felfedezzük a második mérföld lehetőségét és szépségét is.

Ebben segítsen minket az Isten! Ámen.